

Elżbieta NAPORA

Niektóre determinanty percepcji nauczyciela akademickiego

(doniesienie z badań pilotażowych)

Zaprezentowane wyniki badań empirycznych są fragmentem obszerniejszego projektu, w którym poszukuje się zmiennych determinujących jakość percepcji cech nauczyciela, na różnym poziomie edukacji szkolnej. Niniejsze doniesienie z badań dotyczy związku pomiędzy natężeniem wyróżnionych potrzeb psychicznych u studentów a spostrzeganiem cech obrazu nauczyciela akademickiego.

Wspomniane zmienne, stanowiące elementy struktury poznawczej oraz emocjonalnej, filtrują dopływające do nas bodźce, które w ten sposób nabierają cech subiektywnych a utworzony obraz rzeczywistości nie zawsze jest podobny do obiektywnego (np. naukowego) opisu czy wyjaśnieniem jakiegoś stanu rzeczy. Czynniki zniekształcające ten subiektywizowany obraz są przedmiotem zainteresowań psychologii i według założenia to właśnie te subiektywne obrazy rzeczywistości są przesłanką naszych działań.

Potrzeby badanych jako czynnik determinujący spostrzeganie nauczyciela

Pojęcie potrzeby jest terminem wieloznacznym i często używanym zamiennie z pojęciami: popęd, instynkt, motyw. W literaturze psychologicznej można spotkać różne definicje potrzeb. Jedni autorzy traktują potrzeby jako stan braku lub jako siłę motywującą, inni natomiast jako stan interakcji człowieka ze środowiskiem, a jeszcze inni jako czynnik niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania człowieka. Reykowski (1977) definiuje potrzebę jako stan braku, którego uzupełnienie stanowi warunek egzystencji i rozwoju. Murray, Maslow są zwolennikami ujmowania potrzeby jako siły motywującej, rozumianej jako napęd do działania w celu zmiany sytuacji niezadowolającej, wywołującej stan napięcia jednostki (cyt. za: Siek, 1983). Maslow akcentuje potrzebę jako czynnik determinujący postępowanie człowieka (1990). Z kolei Szewczuk (1976) traktuje potrzebę jako stan interakcji człowieka ze środowiskiem. Punktem wyjścia dla autora jest relacja zachodząca pomiędzy tymi dwoma obiektami, w której jednostka, chcąc utrzymać się przy życiu, musi odbierać bodźce ze środowiska w różny sposób i różnej postaci. Dzięki temu zachodzi równowaga w stosunkach człowiek – świat,

a wszelkie zmiany zachodzące w jednostce czy świecie mogą ją zaburzyć – zarówno brak czegoś, jak i nadmiar.

Potrzeby psychiczne ujmowane są jako zmienna psychologiczna wyróżniona w strukturze osobowości, organizują one percepcje, myślenie, dążenia oraz działania jednostki. Te ostatnie przejawiają się w jej zewnętrznym zachowaniu, a przede wszystkim w reakcjach werbalnych, motorycznych i emocjonalnych. Potrzeby jednostki przejawiają się natężeniem, które może zmieniać się od słabego do intensywnego, dając początek określonej przebiegowi jawnego zachowania się osoby. Zdaniem Murraya zasadniczym i jedynym celem każdej aktywności ludzkiej jest dążenie do zaspokojenia potrzeb.

W warunkach, gdy potrzeby jednostki są niezaspokojone, gdy zagrażają jej różne niebezpieczeństwa, gdy dręczy ją lęk o siebie i bliskich, gdy jej stosunki z innymi są obojętne lub wrogie – jej osobowość kurczy się. Człowiek wtedy wadliwie asymiluje treści zewnętrzne, deformuje je, operuje kodami konkretnymi zamiast abstrakcyjnymi, (Obuchowski, 1972).

W zakresie potrzeb psychicznych wyróżnia się potrzebę afiliacji, którą Hilgard (1968) nazywa motywem zależności opierającym się na potrzebie, aby być przedmiotem czyjejś opieki i troski, aby uzyskać oparcie u innych ludzi. Ten sam autor rozróżnia motyw i potrzebę afiliacji. Mówiąc o motywie afiliacyjnym, określa go jako tendencję do zależności od innej osoby lub grupy osób, do obcowania z nimi, do wchodzenia w relacje przyjaźni, natomiast potrzebę afiliacji nazywa potrzebą przebywania w obecności innych ludzi i nawiązywania kontaktów z innymi.

Schachter definiuje potrzebę afiliacji jako dążenie jednostki do przebywania w obecności innych ludzi, kiedy znajduje się ona w sytuacji niejasnej, nieokreślonej, to znaczy takiej, której w świetle swej dotychczasowej wiedzy nie potrafi zrozumieć czy zinterpretować (cyt. za: Chudzicka, 1998). Autor ten podkreśla, że afiliacja wpływa na obniżenie lęku i niepokoju, a lęk można leczyć poprzez przebywanie w towarzystwie innych ludzi. Do wzrostu potrzeby afiliacji przyczynia się najczęściej sytuacja niepewności, której towarzyszą obawy o przyszłość i stany lękowe.

Potrzeba kontaktu nie jest zupełnie bezinteresowna. Właśnie w kontakcie z innymi ludźmi i dzięki temu kontaktowi zdobywamy wiedzę o sobie, potrafimy przeżyć własną wartość. W kontakcie z innymi stopniowo zarysowuje się, kształtuje i wreszcie koryguje osobowość ludzka a w nawiązanym kontakcie, dokonuje się akceptacja drugiego człowieka.

Maslow (1995) podkreśla zdolność człowieka do uświadamiania sobie swoich potrzeb i dążenia do ich zaspokojenia. Wyróżnia osobników integrujących się wokół potrzeb niedostatku, tj.: potrzeb afiliacji, uznania oraz jednostki integrujące się wokół potrzeb rozwojowych. Ci ostatni przejawiają tendencje do samorealizacji, są perspektywni, nastawieni życzliwie, obiektywni, wytrwali (por. Zaborowski, 1980).

Z zakresu potrzeb niedoboru można wyróżnić potrzebę bezpieczeństwa. Jednym z jej wskaźników u jednostki jest jej skłonność do pewnego rodzaju niezakłóconego porządku lub rytmu. Wydaje się, że osoba pragnie, by świat był przewidywalny, sprawiedliwy i uporządkowany, natomiast niesprawiedliwość ze strony innych ludzi, ich niekonsekwencja zdaje się wywoływać poczucie lęku, braku bezpieczeństwa. Inny, szerszy aspekt prób poszukiwania bezpieczeństwa i stałości wyraża się w tym, że ludzie na ogół przekładają rzeczy znane nad nieznane (Maslow, 1957).

Potrzeby poznawcze to zdobywanie wiedzy i systematyzacja świata, niejednokrotnie są one traktowane jako techniki osiągania bezpieczeństwa w świecie. Posiadają charakter napędowy, przejawiający się w dążeniu do czegoś, dlatego też są w takim samym stopniu potrzebami osobowości, jak i potrzeby podstawowe (np. bezpieczeństwa, afiliacji).

Człowiek, u którego występuje wysokie natężenie potrzeb, co oznacza brak ich zaspokojenia, jest o wiele bardziej uzależniony od innych ludzi, bardziej interesowny, potrzebujący i pragnący. Natomiast osoby z zaspokojonymi potrzebami, postrzegają otaczającą rzeczywistość jako przyjazną, a ludzi jako godnych zaufania. Zaspokojona potrzeba nie jest czynnikiem motywującym i należy ją traktować jako nie istniejącą.

Uwzględniając wzajemne stosunki pomiędzy potrzebami psychicznymi to jest: 1) zlewania się kilku potrzeb, powodujące, iż mogą być zaspokojone przez jeden rodzaj aktywności, jak również 2) łączenia się potrzeb przeciwnych oraz 3) podporządkowanie potrzeb jednej aktualnie najsilniejszej, można stworzyć hipotetyczny układ czterech kategorii potrzeb (por. Zaborowski, 1980) a mianowicie: a\ afiliacji, b\ dominacji, c\ poznawcza (która często bywa określana jako potrzeba rozwoju) oraz d\ bezpieczeństwa.

Metodologia badań własnych

Prezentowane badania oparto na założeniu, że stopień natężenia potrzeb psychicznych determinuje jakość postrzegania cech w obrazie nauczyciela akademickiego. Im niższe natężenie potrzeb psychicznych, tym większa tendencja do postrzegania cech pozytywnych w obrazie nauczyciela. W opracowaniu zwrócono uwagę na potrzeby afiliacji, potrzeby dominacji, poznawcze oraz bezpieczeństwa.

Celem zrealizowanych badań jest uzyskanie cech obrazu nauczyciela akademickiego determinowanych wyróżnioną zmienną.

W przeprowadzonych badaniach oczekiwano odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Które z wyróżnionych kategorii potrzeb są dominującymi u badanych studentów?
2. Czy występują podobieństwa bądź różnice w spostrzeganiu cech w obrazie nauczyciela pomiędzy badanymi, o różnym natężeniu potrzeb?
3. Który z wyróżnionych poziomów natężenia potrzeb, determinuje percepcję pozytywnych cech w obrazie nauczyciela, a który cech negatywnych?

Badania realizowano wykorzystując Test Przymiotników ACL (Gougha i Heilbruna), Arkusz Potrzeb i Dążeń M. I. Steina w opracowaniu Choynowskiego (Siek, 1983), na wylosowanej próbie, którą stanowili studenci drugich lat studiów dziennych.

Test Przymiotników ACL to jedno z najbardziej popularnych narzędzi służących do opisu obrazu samego siebie w wymiarach: realny i idealny. Składa się z 300 przymiotników, poprzez wybór których dokonuje się wspomnianego opisu. Test przymiotników opiera się na założeniu, że ludzie wybierający różne konstelacje przymiotników, posiadają właściwości obrazu siebie i ujawniają w swoim zachowaniu, odmienne cechy oraz schematy zachowań (cyt. za: Siek, 1983). Charakteryzowane narzędzie badawcze wykorzystane zostało w badaniach nie do opisu samego siebie, lecz do nakreślenia obrazu nauczyciela.

W literaturze przedmiotu podkreśla się inne możliwości zastosowania ACL, m.in. do określenia stereotypów etnicznych czy stereotypów innych grup, np.: badania Koczberskiego i Pawelec (por. Drwal, 1995).

Arkusz Potrzeb i Dążeń mierzy natężenie 25 potrzeb psychicznych wyróżnionych przez Murraya. Test ten składa się z krótkich opisów cech i reakcji osobowości, w stosunku do których badany wyraża ocenę na skali od 1 do 7 (Siek, 1983).

Charakterystyka badanej populacji

Badaną próbę stanowiło wylosowanych 55 osób, będących studentami drugiego roku studiów dziennych różnych specjalności, spośród których 91% to kobiety a 9% badanej populacji stanowili mężczyźni. Większość badanych pochodziła z małych miast – 47,3%, ze wsi – 31%, z dużych miast – 21,7%.

Analiza uzyskanych wyników z badań¹

Uzyskane wyniki badań empirycznych, pozwoliły na rozróżnienie dwóch poziomów natężenia potrzeb psychicznych (w zakresie wyróżnionych kategorii), to jest: potrzeby afiliacji oraz potrzeby poznawczej, natomiast wyróżniona kategoria potrzeb dominacji oraz bezpieczeństwa, uzyskały średni poziom natężenia. Analizie również poddano niski poziom natężenia ostatniej wyróżnionej potrzeby, by ukazać pewną tendencję w dostrzeganiu cech nauczyciela akademickiego. Jednocześnie badane kategorie potrzeb, stworzyły możliwość pogrupowania uzyskanych cech opisujących nauczyciela, z których to do dalszych analiz wzięto pod uwagę jedynie te cechy, które zostały dostrzeżone przez co najmniej 25% badanych studentów, w poszczególnych grupach. Dla lepszego zobrazowania uzyskanych wyników przez badanych, zostaną one zaprezentowane oddzielnie dla porównywalnych prób badawczych.

Aby uzyskać odpowiedź na postawione pytanie badawcze, związane z dominowaniem potrzeb u badanych studentów, policzono średnie wartości ich natężenia, dając obraz charakterystycznym potrzebom dla badanego okresu rozwojowego.

Tabela 1. Średnie wartości dla natężenia wyróżnionych potrzeb u badanych studentów

Lp.	Kategorie wyróżnionych potrzeb psychicznych	Średnie wartości natężenia potrzeb
I.	Afiliacji	4,9
II.	Poznawcza	4,7
III.	Bezpieczeństwa	4,1
IV.	Dominacji	3,7

¹ Ze względu na małą liczebność badanych studentów dla danego poziomu natężenia potrzeb, w analizie cech obrazu nauczyciela nie uwzględniono niektórych poziomów.

Z tabeli 1 wynika, że u badanych osób dominują potrzeby: afiliacji i poznawcze, które uzyskały najwyższe natężenie. Uplasowanie się potrzeby afiliacji na pierwszym miejscu w badanej grupie, wydaje się być specyfiką jednostki, która poszukuje kontaktu z drugim człowiekiem. Sprowadza się to do nawiązywania bliższych relacji i współpracy z innymi ludźmi, starania się o zdobywanie czyichś uczuć, zdobywania zaufania u drugiego człowieka, doznawaniem wsparcia i zrozumienia ze strony innych – często ujmowana jest jako potrzeba niedostatku. Ostatnią, czwartą pozycję, zajmuje potrzeba dominacji, co daje się wytłumaczyć przewagą kobiet w badanej populacji.

Uzyskane kategorie potrzeb psychicznych zostały poszeregowane na trzy poziomy ich natężenia. W świetle zrealizowanych badań uzyskane wyniki posiadają następujący rozkład.

Tabela 2. Ilościowy i procentowy rozkład uzyskanych wyników dla poszczególnych kategorii badanych potrzeb psychicznych

Lp.	Kategorie wyróżnionych potrzeb psychicznych i ich poziom natężenia	Fi	%
I	Afiliacji		
	1. Wysoki	26	47,2
	2. Średni	29	52,8
	3. Niski	0	00,0
	Razem	55	100,0
II	Dominacji		
	1. Wysoki	3	05,5
	2. Średni	39	71,0
	3. Niski	13	23,5
	Razem	55	100,0
III	Poznawcze		
	1. Wysoki	18	32,7
	2. Średni	33	60,0
	3. Niski	4	07,3
	Razem	55	100,0
IV	Bezpieczeństwa		
	1. Wysoki	11	20,0
	2. Średni	29	52,8
	3. Niski	15	27,2
	Razem	55	100,0

W świetle uzyskanego rozkładu wyników, tylko niektóre poziomy natężenia potrzeb psychicznych będą analizowane w dalszej części referatu. Małe liczebności badanych w zakresie wyróżnionych poziomów wyniknęły z niewielkiej próby badawczej.

W celu zobrazowania podobieństw i różnic w postrzeganiu cech obrazu nauczyciela, pomiędzy badanymi studentami o różnym natężeniu potrzeb psychicznych, dane empiryczne zestawiono w tabelach i policzono różnice. Zestawienie dostrzeganych cech

przez badanych, jest wyrazem cech najczęściej przez badanych podawanych, a zatem najbardziej ich zdaniem charakterystycznych dla spostrzeganego przez nich obrazu nauczyciela akademickiego. Ważniejszym czynnikiem jest w tym wypadku jakościowe podanie poszczególnych cech, które zasadniczo pokrywają się u badanych studentów, o różnym natężeniu potrzeb psychicznych.

Tabela 3. Cechy nauczyciela akademickiego dostrzegane przez badanych studentów o różnym natężeniu potrzeby poznawczej

Lp.	Cechy obrazu nauczyciela akademickiego	Poziom natężenia potrzeby poznawczej				Wartość χ^2	Poziom istotności różnic (przy df=1)
		Średni poziom ($\Sigma=33$)		Wysoki poziom ($\Sigma=18$)			
		Liczba wskazań	%	Liczba wskazań	%		
1.	Wymagający	17	51,5	9	50,0	0,01	n.i.
2.	Z dystansem	17	51,5	7	38,9	1,02	n.i.
3.	Dominujący	13	39,4	7	38,9	0,03	n.i.
4.	Zmienny	13	39,4	5	27,8	0,68	n.i.
5.	Inteligentny	12	36,4	7	38,9	0,03	n.i.
6.	Umiejący docenić	10	30,3	6	33,3	0,04	n.i.
7.	Systematyczny	10	30,3	2	11,1	2,38	n.i.
8.	Stanowczy	9	27,3	6	33,3	0,02	n.i.
9.	Życzliwy	9	27,3	6	33,3	0,02	n.i.
10.	Opanowany	9	27,3	2	11,1	1,80	n.i.
11.	Zorganizowany	9	27,3	1	05,6	3,48	ten. 0.05
12.	Taktowny	9	27,3	1	05,6	3,48	ten. 0.05
13.	Oficjalny	9	27,3	5	27,8	0,00	n.i.
14.	Z rezerwą	9	27,3	3	16,7	0,73	n.i.
15.	Chętny do współpracy	7	21,2	7	38,9	1,83	n.i.

Ilość poszczególnych cech obrazu nauczyciela akademickiego wymieniona przez badaną grupę studentów, jest zdecydowanie wyższa o 4 cechy na korzyść grupy, o średnim poziomie natężenia potrzeby poznawczej. Ilość, a w pewnej mierze i jakość, wymienionych przez obie grupy cech obrazu, różni się w bardzo małym stopniu od siebie. W zakresie dostrzegania cech pomiędzy badanymi grupami, nie występują różnice istotne statystycznie. Jednocześnie z tabeli wynika, że niezależnie od poziomu natężenia potrzeby poznawczej, badani dostrzegają w zdecydowanej większości cechy o zabarwieniu pozytywnym.

W prezentowanym artykule przyjęto założenie, że stopień natężenia potrzeb psychicznych determinuje jakość postrzegania cech w obrazie nauczyciela akademickiego. Im niższe ich natężenie, co jest równoznaczne z zaspokojeniem potrzeb, tym większa tendencja do dostrzegania cech pozytywnych w obrazie. Im wyższe ich natężenie, oznaczające brak zaspokojonych potrzeb, tym więcej wyróżnionych w obrazie nauczyciela cech o zabarwieniu negatywnym.

Poniższe zestawienie uzyskanych cech obrazuje jakość tych cech, jednocześnie sugerując, że badana determinanta nie ma decydującego wpływu na percepcję cech obrazu nauczyciela.

Tabela 4. Cechy obrazu nauczyciela akademickiego dostrzegane przez badanych studentów o różnym natężeniu potrzeb afiliacji oraz bezpieczeństwa

Lp.	Cechy obrazu nauczyciela akademickiego	Poziom natężenia wyróżnionych potrzeb			
		Wysokie natężenie potrzeby afiliacji ($\Sigma=26$)		Niskie natężenie potrzeby bezpieczeństwa ($\Sigma=15$)	
		Liczba wskazań	%	Liczba wskazań	%
1.	Z dystansem	10	38,5	9	60,0
2.	Inteligentny	10	38,5	8	53,3
3.	Wymagający	9	34,6	7	46,7
4.	Oficjalny	8	30,8	7	46,7
5.	Zmienny	8	30,8	3	20,0
6.	Przyjazny	8	30,8	4	26,7
7.	Umiejący docenić	8	30,8	4	26,7

W odniesieniu do uzyskanych cech obrazu nauczyciela zachodzą u badanych osób duże podobieństwa. Niezależnie od poziomu ich natężenia, w obrazie nauczyciela badani dostrzegają takie same cechy.

Ze względu na małą liczebność grup dla poszczególnych poziomów, nie można wyprorowadzić daleko idących wniosków, stąd wyniki ukazują pewną tendencję w ich percepcji.

Tabela 5. Cechy obrazu nauczyciela akademickiego dostrzegane przez badanych studentów o średnim natężeniu potrzeb dominacji

Lp.	Cechy obrazu nauczyciela	Średnie natężenie potrzeb dominacji ($\Sigma=39$)	
		Liczba wskazań	%
1.	Wymagający	18	46,1
2.	Z dystansem	17	43,6
3.	Inteligentny	15	38,5
4.	Zmienny	15	38,5
5.	Dominujący	14	35,9
6.	Stanowczy	14	35,9
7.	Umiejący docenić	13	33,3
8.	Sumienny	11	28,2
9.	Otwarty	11	28,2
10.	Życzliwy	11	28,2
11.	Chętny do współpracy	10	25,6
12.	Energiczny	10	25,6
13.	Oficjalny	10	25,6

Uzyskane zestawienie cech nauczyciela dostrzeganych przez badanych studentów o średnim natężeniu potrzeby dominacji, ukazuje obraz podobny do pozostałych, w którym dominują cechy, takie jak: wymagający, z dystansem, dominujący, stanowczy ale przy tym inteligentny, umiejący docenić.

Wnioski

Zrealizowane badania empiryczne na populacji studentów pozwoliły uzyskać odpowiedź na postawione pytania badawcze.

Rozkład wyników dla natężenia potrzeb psychicznych ukazuje fakt, że pośród badanych studentów dominują potrzeby układające się w kolejności: afiliacji, poznawcze, dominacji oraz bezpieczeństwa.

Zaskakujący wydaje się wniosek, że badani niezależnie od poziomu natężenia wyróżnionych potrzeb psychicznych, dostrzegają w obrazie nauczyciela akademickiego podobny układ cech. Dające się pogrupować w dwie kategorie: cech intelektualnych oraz grupę cech społecznych. W zakres pierwszej można zaliczyć: wymagający, inteligentny, dominujący, stanowczy, natomiast w zakres drugiej: umiejący docenić, otwarty, życzliwy, energiczny. Badani studenci używają do opisu nauczyciela przymiotników zdecydowanie przychylnych.

Interesująca również wydaje się zbieżność dominacji wysokiego poziomu natężenia potrzeb – afiliacji i poznawczej, które to skłaniają studentów do poszukiwania obiektów redukujących ich natężenie. Uzyskany obraz nauczyciela w percepcji studentów, może być wynikiem wcześniejszych pozytywnych doświadczeń poszczególnych badanych osób w kontaktach z nauczycielami, jak również może być efektem doświadczenia uzyskania od niego pomocy. Z drugiej strony zastanawiający wydaje się fakt, że niezależnie od rodzaju potrzeby, i jej natężenia, badani studenci postrzegają w obrazie nauczyciela takie same cechy. Układ dostrzeganych cech przez badanych uruchamia skojarzenia związane ze stereotypem percepcji nauczyciela. Wydaje się, że studenci poszukują tych cech, które zdają się potwierdzać ich przekonania i uprzedzenia, a dostrzeżenie owych, wzmacnia ich przekonania na temat nauczyciela – taki jest. Można również mówić o oporze studenta przed dopływem nowych treści dotyczących nauczyciela. Oznacza to, że uformowany schemat percepcji świata i innych ludzi, broni swej integralności i niezbyt łatwo dopuszcza nowe treści, naruszające jego równowagę. Taka strategia postępowania może prowadzić do błędów i uproszczeń, jednocześnie spełniając rolę tendencji samoobronnej.

Czy zatem można przyjąć, że nauczyciel akademicki postrzegany jest w kategoriach stereotypu?

Powyższe wnioski (a raczej sugestie), zostały wyprowadzone na podstawie badań zaledwie 55-osobowej populacji studentów i dopiero badania przeprowadzone na liczniejszej (bardziej reprezentatywnej grupie) mogą upoważnić do wysnucia sprecyzowanych i konkretnych wniosków.

Bibliografia

- Bończa-Tomaszewska, M., Kołodziej, A. (1973), Akceptacja siebie a akceptacja innych ludzi u młodzieży w okresie dorastania i wczesnej młodości (próba skonstruowania metody badawczej). [w:] Wołoszynowa, L. *Materiały do nauczania psychologii*, 3, 2, 468–471.
- Brzeziński, J. (1980), *Elementy metodologii badań psychologicznych*. Warszawa: PWN.
- Chudzicka, A., (1998), Potrzeba afiliacji i otrzymywane wsparcie społeczne u osób bezrobotnych. *Chowanna*, t. 1, s. 60–68.
- Czapiński, J. (1985), Przesłanki ustosunkowań wobec innych osób. [w:] Lewicka, M. (Red.), *Psychologia spostrzegania społecznego*. Warszawa: KiW, s. 79–101.
- Drwał, R.Ł. (1995), *Adaptacja kwestionariuszy osobowości*. Warszawa: PWN.
- Faber, A., Mazlish, E. (1998), *Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały i jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły*. Poznań: Wyd. Media Rodzina.
- Maslow, A. (1990), *Motywacja a osobowość*. Warszawa: PWN.
- Maslow, A. (1995), Teoria hierarchii potrzeb. [w:] Zamiara, K. (Red.), *Materiały z historii psychologii*. Poznań: Wyd. UAM.
- Napora, E. (1999), Wybrane aspekty osobowości a spostrzeganie nauczyciela akademickiego. Maszynopis referatu zaprezentowanego w czasie ogólnopolskiej konferencji Psychologów Rozwojowych na temat: Jakość rozwoju a jakość życia. Częstochowa – Kule 26.04–29.04.
- Napora, E., (1998), Nauczyciel w percepcji osób studiujących. Maszynopis referatu zaprezentowany podczas Ogólnopolskiej Konferencji na temat Młodzież a dorośli. Napięcia między socjalizacją a wychowaniem. Kraków 8–9 XII.
- Obuchowski, K. (1972), *Psychologia dążeń ludzkich*. Warszawa: WSiP.
- Reykowski, J. (1970), Obraz własnej osoby jako mechanizm regulujący postępowanie, *Kwartalnik Pedagogiczny*, 3, 45–57.
- Reykowski, J. (1977), *Z zagadnień psychologii motywacji*. Warszawa: PWN.
- Siek, S. (1983), *Wybrane metody badania osobowości*. Warszawa: Wyd. ATK.
- Szewczuk, W. (1976), *Psychologia*. Warszawa: PWN.
- Zaborowski, Z. (1976), *Stosunki międzyludzkie*. Wrocław: Wyd. Ossolineum.
- Zaborowski, Z. (1980), *Z pogranicza psychologii społecznej i psychologii osobowości*. Warszawa: PWN.
- Zalewska, A. (1984), Akceptacja siebie a wzajemna atrakcyjność w diadach mieszanych, *Przegląd Psychologiczny*, 1, 3, 631–649.

Elżbieta NAPORA

Certain Determinants of Perception of an Academic Teacher (an information on pilotage research)

Summary

The presented results of an empirical research are a fragment of a wider project in which the researchers seek variables determining quality of perception of the image of an academic teacher. Similarities between kind and intensity of psychic needs of the investigated students and perception of the quality of traits are discussed in this paper.

The obtained results reveal an image of a teacher of a similar set of traits, both intellectual and emotional, suggesting a conclusion that the analysed psychic needs and their levels do not determine the quality of perception of traits of an academic teacher.